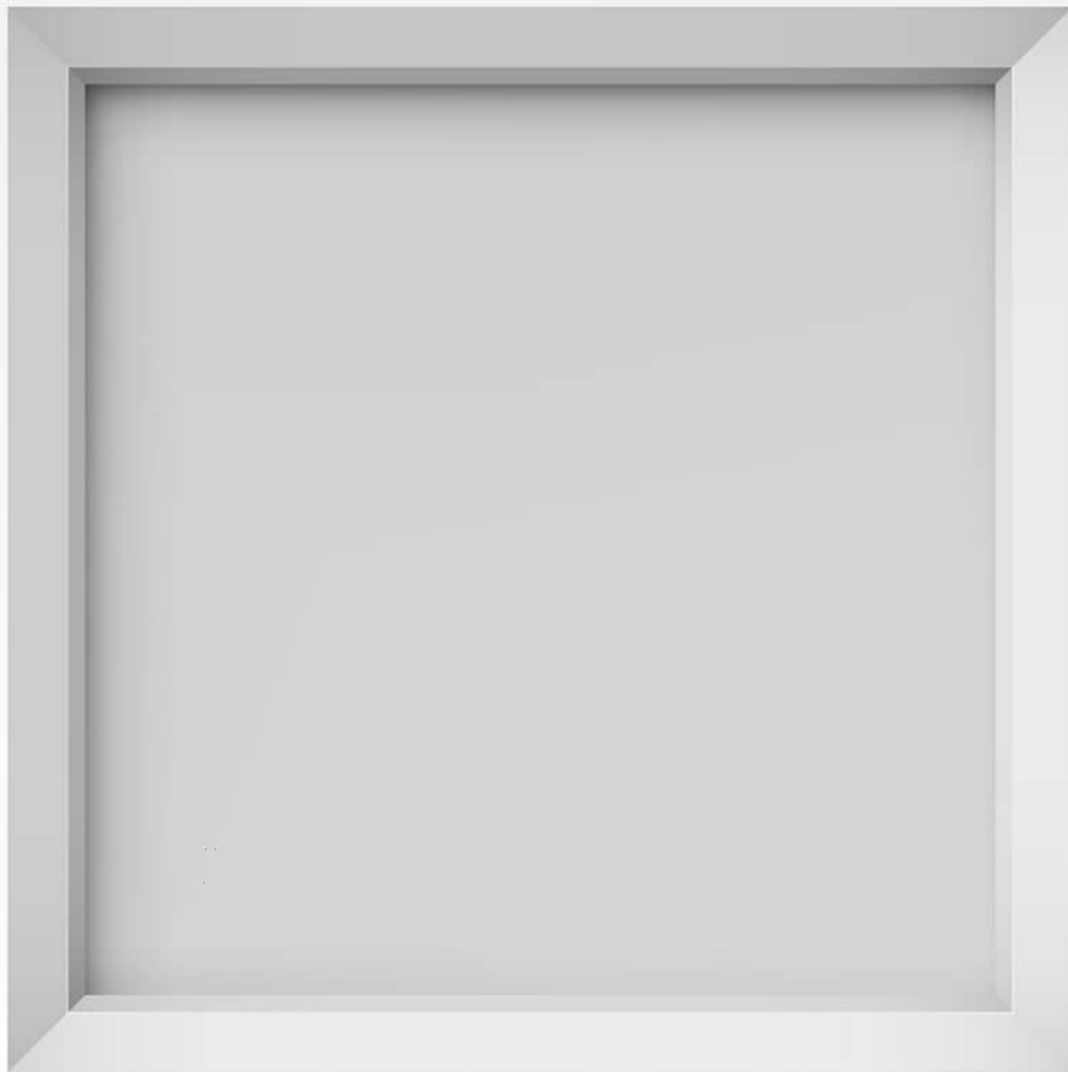

Inczédy Tamás

HAMUVÁRY

2020-04-16 | NOVELLA

A művészetkritikus megpillantja a fehéren hagyott vásznat, és azt kívánja bárcsak kétszáz évvel korábban született volna. Az alkotástól tisztes távolságra megáll, fellapozza a kiállítás katalógusát: a művet bizonyos *Hamuváry Tamás* készítette. Róla a művészetkritikus sohasem hallott. Úgy véli, az újoncnak kiváló kapcsolatai lehetnek, hisz mégiscsak kiállították fakeretbe ráamázott üres vásznát, pedig az ilyesmi utoljára száz éve számított eredetinek. Előfordulhat, tűnődik tovább, hogy valami kisiklott celebritás tér vissza álnéven. Mert a név felvett, az szinte biztos. Kétségtelen, némi fantáziáról is árulkodik, de ettől még nem lesz valakiből művész, gondolja a művészetkritikus. Alighogy meglátja az alkotás címét a katalógusban, *Önarckép*, hasító fájdalmat érez bal középfülében, mint pár év óta mindig, amikor felmegy a vérnyomása. Mélyet lélegez, lassan kiereszti. Másnapi recenziójára gondol. Megírja, hogy a redundáns festő önarcképe túpontos, hisz csakugyan egy senkit ábrázol. Eszébe ötlik egy cím is: Kamuváry pofátlan önarcképe.

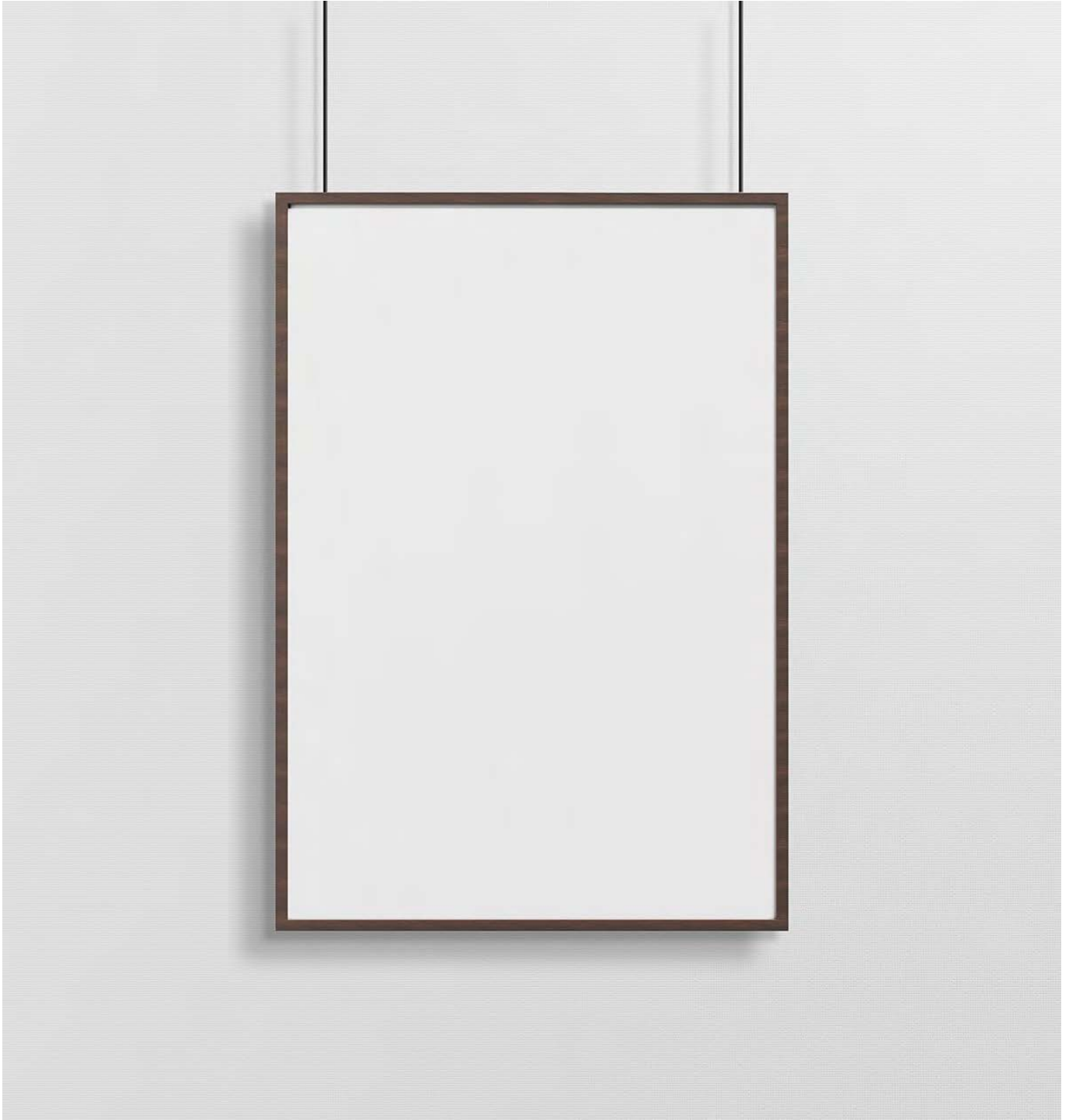
bosszantó hibák

Ismét a brossúrába mélyed. Elírást vél felfedezni a kategorizálás kapcsán. Zsebéből golyóstollat vesz elő és a kiadványban előbb áthúzza az *Installáció* szót, majd apró, fegyelmezett betűkkel odaírja: *Festmény!* Kicsi, de bosszantó hibák ezek, gondolja magában miközben tollával tovább köröz a brossúra felett. A felhasznált anyagok listáját olvasva újra megtorpan: *cérna, átlátszó akryl ragasztószalag, vászon, állótükör fakeret*. Saját iménti felkiáltójelét átírja kérdőjellel: *Festmény?*

Egy pillanattal később felrémlik benne, hogy az üres fehér vászonra Hamuváry netán egy csakugyan értékelhető önarcképet hímezett, méghozzá fehér cérnával. A lehetőség izgalommal tölti el a művészetkritikust, és Hamuváry kap tőle még egy esélyt. Zsebre gyűri a brossúráját, néhány ugrással az alkotás előtt terem.

Kétségtelen, a művész egy állótükör ráamázott fakeretbe alkalmazta, amiben makulátlan fehér vásznat helyezett el. Tekintetével fentről lefelé haladva pásztázza az alkotást, keresve a hímezést, ami jelentést és jelentőséget adhat Hamuváry munkájának. Már majdnem a vászon felénél jár és még mindig nem talált semmit. De akkor nagyot ugrik a szíve,

mert a vászon közepén valami fényeset lát megcsillanni. Meghajlítja derekát és közelebb hajol. Néhány milliméteres megsárgult cérnadarabot fedez fel, közönséges cellux-szal erősítve a vászon közepére. A művészetkritikus felegyenesedik. Körbepillant, vajon hányan látták, hogy így csőbe húzta őt Hamuváry? Megkönnyebbülten veszi tudomásul, hogy senki sem figyelt rá.

Indulóban észreveszi a falra akasztott táblát. Hosszú szöveg áll rajta, és egyértelmű, hogy az alkotáshoz tartozik. Egyhavi fizetésében merne fogadni, hogy nem több fellengzős, ködös magyarázatnál. Könyökén jönnek ki az effajta ismertetőik.

Eljátszik a gondolattal, hogy ezúttal enged a kísértésnek, nem olvassa el, inkább az első vonattal elutazik a Duna-deltához és rákásznak áll. Aztán mégis nekiveselkedik a szövegnek.

Galériánk kurátori testülete saját íratlan szabályait írja felül Hamuváry Tamás Önarcképének bemutatásával. A mű kéretlenül érkezett postacímünkre, a hozzátartozó kísérőlevelet az alábbiakban változtatás nélkül közöljük.

“Kedves emberek,

gondolkoztak már azon, hány tétnélküli pillanat fordul elő életünkben, amelyeket észre sem vesznek, rögtön elfelejtenek, csak mert nem történik semmi különös? Pedig elképzelhető, hogy épp ezekben az üres pillanatainkban vagyunk maradéktalanul önmagunk.

Én sem emlékeznék ilyen pontosan arra a bizonyos augusztus reggelre, ha nem történt volna valami rendkívüli. Engem átlagos, középkorú férfinak képzeljenek el, aki egy békés nyári reggelen kávéfőző albréte konyhájában.

Nos, ahogy ott álltam a tűzhely lángjába meredve, anélkül, hogy tudomásom lett volna róla, meztelen hasamat vakargattam. Ebben még nem lenne semmi szokatlan, de ekkor körmöm beleakadt valamibe. Egy apró, kemény tárgy állt ki hasfalamból. Közelebb hajoltam, már amennyire van értelme azt mondani, hogy az ember közelebb hajol saját magához. Szemügyre vettem a dolgot és megállapítottam, hogy hasam szőrszálainak egyike fémszerűvé változott.

Kivert a veríték. A képződményt piszkálgatva átfutott bennem a gondolat, hogy ez már a száguldó technológiai fejlődés evolúciós tükörreakciója, és hamarosan átalakulok kiborggá. Elképzeltem, hogy hátralévő éveimet tudósok társaságában töltöm, laboratóriumi vizsgálatok tárgyaként. De újra megpiszkáltam ezt a bizonyos

szórszálnak vélt valamit, és hirtelen réges-régi emlékek cikáztak át agyamon, köztük Pálinkás doktor szavai: *lehet, hogy valamennyi bent marad, és csak évek múlva bukkan elő a tested valamelyik pontján.*

nem volt szép látvány

Tizenegy éves koromban az általános iskolában kezemre esett egy féltonnás vasbeton. Óriási virágláda volt, amit az osztályfőnöknő kérésére közelebb akartunk tolni az ablakhoz, hogy több fényt kapjanak a muskátlik. De a merev betonlábak kibicsaklottak, és a lezuhanó virágláda maga alá temette a kézfejemet. Hátraléptem, és néztem a karom végén lévő furcsa valamit, ami az imént még a kezem volt. Akkor még nem fájt, mert valahogy azonnal elzsibbadt az egész, viszont egyáltalán nem volt szép látvány. El sem hittem, hogy az enyém, és ösztönösen eltartottam magamtól. Tompán szűrődtek be hozzám a körülöttem lévő világ képei és hangjai, mintha áttetsző, vastag takaró lett volna a fejemre dobva. Közben éreztem, ahogyan szívem ritmusára fröcsköl a vér.

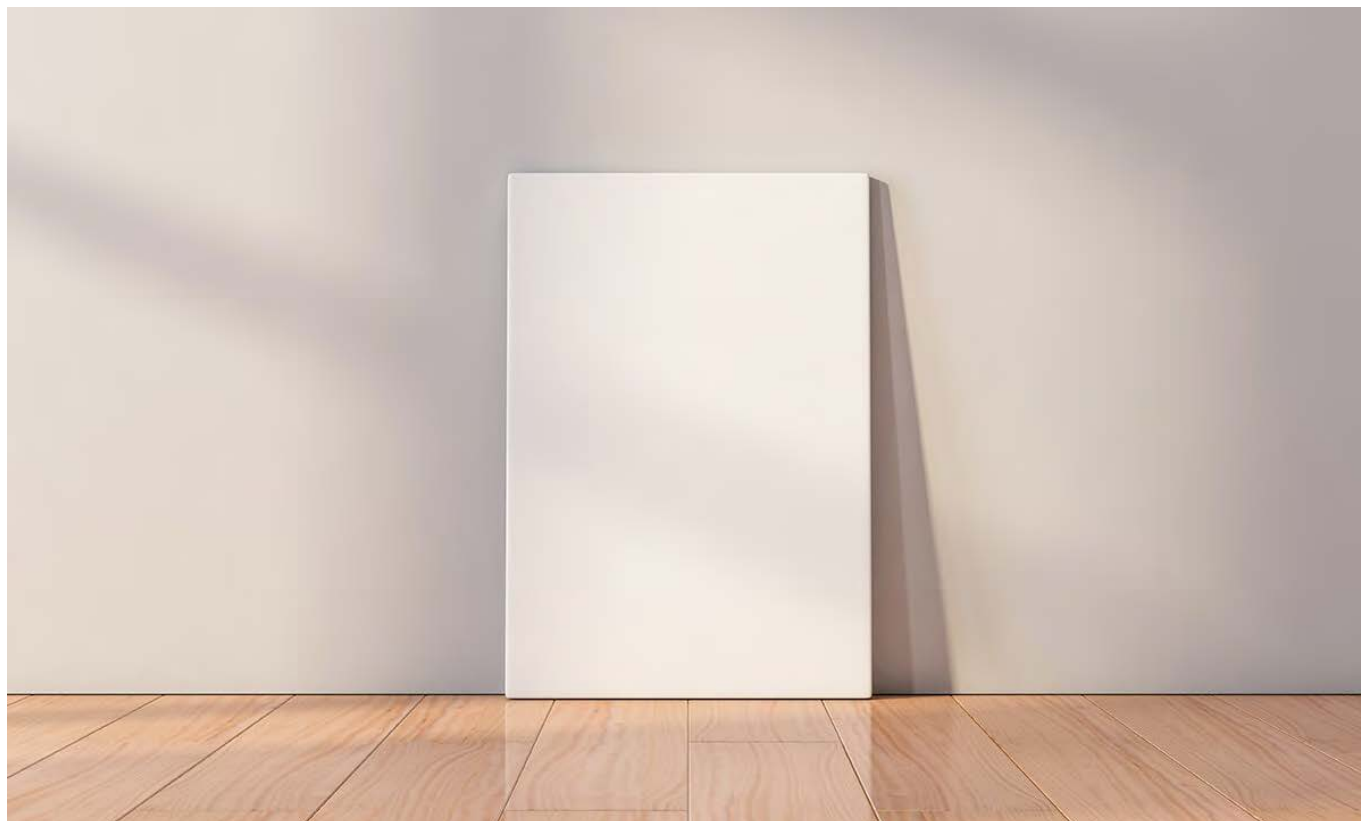
Az iskolában nagy riadalom támadt. Nem csoda, hogy egy óra múlva híre ment a faluban, amputálni kellett a kezemet, délutánra egész karomat, estére pedig meghaltam.

Ujjaim csakugyan eléggé szétroncsolódtak. A kórházba menet az osztályfőnöknő kocsjában viszonylag higgadtan fogalmaztam meg magamban, hogy bizonyos dolgokat soha többé nem csinálhatok, például nem tudom normálisan leírni a nevemet.

A megyei kórházban volt egy ujjspecialista, Pálinkás doktor. Évek óta várt olyan esetre, mint az enyém. Szeretett volna kipróbálni egy merőben új sebészeti eljárást. Az eljárás bonyolult volt, magas kockázattal járt, hosszú felépülési folyamatot igényelt és nem kecsegtetett jó kilátásokkal, tekintve, hogy a nemzetközi statisztikák alapján akkoriban 1000 esetre egyetlen sikeres jutott. Ezért az orvosok nem is alkalmazták, hanem a szétroncsolt ujjakat – ez jellemzően felnőtt férfiak sérülése – rögtön amputálták. Kevés vesződség, alacsony kockázat, gyors és fertőzésmentes felépülés. De Pálinkás doktor hitt benne, hogy fejlődésben lévő szervezetem lehetővé teszi az

amputáció elkerülését, és hogy azzal a bizonyos eljárással képes lesz ujjaimat tőrhetően rekonstruálni. Pálinkásnak volt három kiskorú fia, talán ők is eszébe jutottak.

A roncsolt sérülés sebészetileg jóval bonyolultabb a vágottnál, mert nem könnyű összevarrni. Szövetek híján nincs mit mihez hozzáölni. Bőr nélkül viszont egy ujj nemcsak elhal, de gyorsan el is fertőződhet.

Pálinkás doktor a hasam bőrét bemetszette, tulajdonképpen készített egy zsebet a törzsem jobb alsó fertályán és sérült ujjaimat beledugta, majd az egészet bevarrta. Kézfejem három hétig a hasamhoz volt varrva. Feszés hálót tekertek rám, hogy alvás közben a varratot ki ne mozdítsam. Tartalmas három hét volt a kórházban, akadt időm gondolkodni.

A dolog jó irányban haladt, ujjaim összenőttek hasam bőrével. Már csak az volt hátra, hogy Pálinkás egy utolsó műtét során szikéjével úgy válassza le kezemet a hasfalamról, hogy a bőr az ujjon maradjon, aztán rengeteg öltéssel szépen elvarrja a széleket, és persze a hasamon keletkező sebet is beférceleje.

Hogy a szövet el ne haljon, ezt a műtétet altatás és érzéstelenítés nélkül kellett megcsinálni. A rettenetes fájdalom tehát garantált volt, a siker korántsem. Pálinkás doktor két órán keresztül metszett és varrt, olykor mikroszkóp alatt. Fájt. A műtőasztal izzadságomtól tocsogott, próbáltam nem üvölni, de nem mindig sikerült. Ide-oda kapkodtam a fejem. Akadt néhány pont a helyiségben, amibe legalább tekintetemmel megkapaszkodhattam, emlékszem például, hogy a felettem lévő műtőlámpa egy bizonyos fémalkatrészének tükröződésében látszott a beavatkozás kicsiben. De ennél jobb szerettem a mellettem ücsörgő, pulzusomat figyelő műtőmaszkos nővérke szemébe menekülni. Sokat segített az a markos mütössegéd is, aki végig az alkaromra nehezedett, így védve attól, hogy egy óvatlan pillanatban a fájdalom miatt elrántsam a kezem, egyenest bele a szikébe.

Pálinkás doktor bravúros munkát végzett, életem végéig hálás leszek neki. Az utolsó varratszedésen azt mondta, hogy még lehetnek bennem apró cérnadarabok, de azok miatt ne aggódjak, majd maguktól kijönnek valahol, az sem baj, ha bent maradnak.

hidegrázós megkönnyebbülés

Azon az augusztusi reggelen a konyhából átmentem a fürdőszobába csipeszért. Olyasmi érzés volt hasamból kihúzni a kikandikáló cérnát, mint gyerekkoromban a tejfog kivétele

vagy egy var lekaparása. Egyfajta hidegrázós megkönnyebbülés. Tenyeremre helyeztem az apró orvosi cérnadarabot, és közelebről is megnéztem lámpafény alatt. Három milliméter ha volt, mégis rég nem látott ismerősként bukkant fel, mint egy jóbarát, aki óriási távolságot járt be, mióta utoljára találkoztunk.

A baleset idején 11 éves voltam, ma 37 vagyok. Ez a kis cérnadarab a baleset szörnyű napjától mindig velem volt. Amikor lefeküdtem első komoly barátnőmmel, amikor leérettségiztem, amikor megszereztem a jogosítványt, nyelvvizsgát, érettségit, felvettek az egyetemre, az összes nyári munka minden végiggürizett és unalmas percében, amikor lediplomáztam, az összes temetésen és esküvőn, amikor 18 évesen egy furcsa élmény hatására megingathatatlan istenhívó vált belőlem, és amikor sziklaszilárdnak vélt hitem 18 évvel később darabjaira hullott. Ott volt bennem

minden hegycsúcson, ahová felkapaszkodtam és minden kocsmasztal alatt, ahová bezuhantam, az összes csajnál, akikhez felmentem, minden ölekezésnél és minden szakításnál. Ott volt, amikor eltört az orrom, amikor eltört a lábam, amikor motorbalesetem volt, amikor a másik motorbalesetem volt, amikor megszerettem a tanítást, amikor találkoztam azzal, akit életem párjának hittem, aztán akkor is, amikor kiderült róla, hogy mégsem az, vagy legalábbis nem úgy. Amikor barátaimmal zenekart alapítottunk, hogy próbákon és koncerteken szüreteljük a rakendroll fílinget, aztán amikor feloszlottunk és egész más irányban indultunk. Ott volt az összes végtelennek tűnő busz-, vonat-, hajó- és repülőúton, amikor meghíztam, amikor lefogytam, amikor Dengue-lázzal feküdtem egy trópusi szigeten, minden olvasott könyv, megnézett film közben, a 17 költözés során, melyek némelyike kontinensek között zajlott, hajnalig tartó beszélgetéseken, néha magányosan, néha másokkal. Ez a kis izé ott volt azon az éjszakán, amikor megismerkedtem a feleségemmel, és akkor is, amikor ő évekkel később megszülte a lányunkat. Ott volt minden kudarcnál és sikeremnél, sőt azokban a tétnélküli pillanatokban is, amelyekre nem emlékszem, mert nem történt semmi különös.

Talán tényleg úgy van, ahogyan mondják, és az ember sejtállománya 7 évente teljesen lecserélődik. Bennem is folyamatosan új sejtek születtek és régiek haltak meg, néhányszor lecserélődött mindenem, egyedül ez a kis cérnadarab volt állandó. A világon talán nincs is más, ami jobban reprezentálhatna engem, sőt ami jobban én lennék, mint ez a kis szösz.

Pedig Pálinkás doktor bárki másba is varrhatta volna.”

A szöveg alatt kék tollal írt kibetűzhetetlen aláírás látható, amit Hamuváry Tamásnak is lehet olvasni. A művészetkritikus lassan a hajdani állótükör kerete felé fordul, ami most hófehér vásznat szegélyez. A fehérség egyetlen helyen törik meg, középtájon, körülbelül egy átlagos testalkatú felnőtt férfi hasának magasságában. Miközen a művészetkritikus egész közel hajol az átlátszó ragasztószalag alatt megbújó apró cérnadarabhoz, keze akaratlanul is saját hasára siklik.